

۲۰۲۳/۰۸/۲۵

انجینر قیس کبیر / مجمع اللغات

تشریح تعدادی از لغات عربی با ریشه های آنها در قاموس کبیر افغانستان

در عصر انقلاب علوم و تکنولوژی که ما قرار داریم، تشریحات لغات و کلمات بر مبنای وجه تسمیه و مفاهیم آنها باید به زبان دری در قاموس کبیر افغانستان جاگزین گردد. بدون استفاده از این لغات نه تنها زبان دری از قافله علوم فاصله گرفته زبان را به فقر علمی و معنوی میکشانند. کسانی را که با این لسان صحبت مینمایند، به چلنج های جدی درک و فهم مفاهیم آنها را مواجه میسازد. من منحیث یک انجینر الکتروتکنیک، سعی نمودیم، تا جهت فراهم آوری تسهیلات برای استفاده کنندگان محترم مجمع اللغات، تا جائیکه ممکن است، تعدادی از این لغات و کلمات را با ریشه ها و وجوهی تسمیه آن ها در بخش لغوی مجمع اللغات قاموس کبیر افغانستان، از منبع مختلف جمعآوری و تشریح نمایم.

ریشه	تشریح	اسم یا کلمه
ترکیب عربی و عربی	<p>عبارت "یا الله" از زبان عربی گرفته شده و به طور کلی به یک ندای معنوی و مذهبی اشاره دارد. این عبارت در اسلام به صورت متنوعی استفاده می شود و به معنای "ای خدا"، "ای خدایا" یا "ای الهی" است. این ندا معمولاً در زمان هایی از نیاز، تضرع، تعجب یا خواستگاری از خداوند به کار می رود. همچنین، در شعرها، دعاها و متون مذهبی نیز ممکن است از این عبارت استفاده شود.</p> <p>وقتی مسلمانان شروع به کاری میکنند به کمک این کلمه از خداوند کمک می طلبند و به اسم خدا کار شان را آغاز میکنند.</p> <p>عبارت "یا الله" در متون مختلف و در زمان های متفاوت با تفاوت های معنایی و احساسی مورد استفاده قرار می گیرد. به عنوان مثال: در دعاها و تضرعات: در لحظات تضرع و دعا به خداوند: "یا الله، به حق محمد و آل محمد، به فضل و کرمت..." در لحظات تعجب و تحیر در برابر اعمال و آفات: "یا الله، چه بلایی افتاده است!" در شعرها و اشعار: در شعرهای عرفانی و معنوی: "یا الله، دلم تشنه ای دیدار توست..." در اشعار معجزه آسا یا تعجب آور: "یا الله، چه شگفت انگیز است این آفتاب!" در افعال خواستگاری و ترحم: در خواستهای از خداوند برای رحمت و بخشش: "یا الله، ما را ببخش و رحمت کن..." در خواستها برای رهایی از مشکلات: "یا الله، مشکلات ما را حل کن!" در متون مذهبی و ادعیه: در ادعیه ای که در قرآن و روایات اسلامی آمده است: "یا الله، ارزاق ما را افزایش ده..." در ادعیه ای که به خداوند برای حفظ و پناه جویی از بلاها می آورند. در همه موارد فوق، عبارت "یا الله" نشان دهنده ارتباط انسان با خداوند است و در متنوعیت های احساسی و معنایی مورد استفاده قرار می گیرد. ولی الله ملکزی</p>	یاالله

<p>ترکیب عربی و عربی</p>	<p>عبارت "الحمد لله" به زبان دری به معنای "سپاس و تمجید خداوند" ترجمه می شود. این عبارت نیز همانند در عربی، بیانگر شکر و سپاس از خداوند و تمجید از او است. اغلب در مواقعی که خبر خوشی یا نعمتی رخ داده یا کسی می خواهد از وضعیت خوبی که به وجود آمده است، سپاسگزاری کند، از این عبارت استفاده می شود. همچنین، این عبارت نمایانگر اعتقاد به مشیت و حکمت خداوند و اعتماد به نیکویی های او نیز می باشد. ولی الله ملکزی</p>	<p>الحمد لله</p>
<p>ترکیب عربی و عربی</p>	<p>عبارت "استغفر الله" به دربیبه معنای "از خداوند آمرزش می خواهم" ترجمه می شود. این عبارت به طور عمده به معنای توبه، تضرع و خواستن آمرزش از خداوند برای گناهان و اشتباهات استفاده می شود.</p> <p>در اسلام، "استغفار" به معنای تقدیم نیازمندی ها و خطاهای انسان به خداوند و خواستن آمرزش و رحمت از او است. این عمل به عنوان یک اصل اساسی از عبادت در اسلام محسوب می شود و نشان از توجه به نیکویی ها و اصلاح اشتباهات در زندگی روزمره دارد.</p> <p>در واقع، "استغفر الله" نشان از توجه به اعتقاد به رحمت و آمرزش خداوند و تلاش برای پاکسازی روح و تصحیح رفتار انسانی است.</p> <p>استغفر الله، به معنی از خداوند آمرزش (مغفرت) می خواهم - آمرزش می خواهم خدای را، از خدا آمرزش می طلبم - خدا نکند - قطعاً نی ولی الله ملکزی</p>	<p>استغفر الله</p>
<p>ترکیب عربی و عربی</p>	<p>"ماشاء الله" به عنوان یک عبارت تعبیری معمولاً به کار می رود تا به تحسین، تمجید و قدردانی از یک وضعیت مثبت، نعمت یا موفقیت اشاره کند. همچنین، این عبارت معمولاً در مواقعی که فرد می خواهد نعمتی را به اشتراک بگذارد یا به طور مستقیم یا غیر مستقیم به خوبی هایی که به وسیله مشیت و اراده خداوند رخ داده است، اشاره می کند.</p> <p>در کل، "ماشاء الله" عبارتی تحسینی و ابراز تعجب از آنچه که به مشیت خداوند رخ داده است را نشان می دهد.</p> <p>جمله توصیفی است که برای تعریف کسی یا چیزی گفته میشود که در عین حال سپاسگذاری خداوند را هم اداء میکنند. یعنی شکر خدایرا که این نعمت را هست کرده و من آنرا میبینم. ولی الله ملکزی</p>	<p>ماشاء الله</p>
<p>عربی</p>	<p>طِيبَات، کلمه جمع مونث بوده و مفرد آن طيبة می باشد ولی در محاوره روز مره شکل مذکر آن استعمال می شود: حلال، چیزهای حلال و پاکیزه، خوش مزه و با کیفیت، بی عیب، مورد پسند. در قرانکریم چنین آمده: (کلوا من طيبات ما رزقناکم) هم چنان در مورد زنان پاک و باعفت در کتاب الله تعالی ذکر شده که:</p> <p>(و الطيبون للطيبات و الطيبات للطيبين) و همچنان یکی از نام های مدینه منوره، طيبة می باشد. ولی الله ملکزی</p>	<p>طیبات</p>

د پانو شمیره: له 2 تر 4

افغان جرمن آنالین په درننبت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

<p>ترکیب دری و عربی</p>	<p>این دو کلمه مختصر یکی از قدیمترین و اساسی ترین کلمات و :أَمْرٌ وَ نَهْيٌ مصطلحات اصول دین و فقه اسلامی را تشکیل می دهد. امر از لحاظ لغت دو معنی دارد: یک کار یا شغل که جمع آن امور می شود، و معنی دوم آن فرمان است که جمع آن اوامر می باشد. البته وقتیکه گفته شود امر بالمعروف باز معنایش فرمان و دستور دادن به کار خیر، توصیه کردن از یک شخص مسلمان به فرد یا افرادی جامعه خویش، قرانکریم چنین می فرماید: « وَ لَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ يَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ؛ باید از میان شما، یک تعداد تان دعوت به نیکی و امر به معروف و نهی از منکر کنند، و آنها همان رستگارانند» یعنی دعوت به سوی کارهای نیک و پسندیده را امر بالمعروف گوید.</p> <p>نهی: ناروا دانستن، غیر جایز شمردن، بازداشتن، جلوگیری و منع قرار دادن. و وقتیکه نهی عن المنکر گفته می شود، مفهوم آن باز داشتن و منع کردن از ممنوعات در شریعت اسلامی می باشد.</p> <p>ولی الله ملکزی</p>	<p>امر و نهی</p>
<p>ترکیب عربی و عربی</p>	<p>مایشاء: کلمه مرکب از دو لفظ ما که اسم اشاره است و معنایش الذی است یعنی(آن چیزیکه) و ترکیب دوم کلمه (یشاء) است که افاده اراده، نیت و قصد را می کند. مایشاء: هر آن چیزیکه بخواهد، هری چیزی را که اراده و قصدش باشد. همچنان معنی خود مختار، فاعل بالقوه، و صاحب اختیار را نیز دارد.</p> <p>ولی الله ملکزی</p>	<p>مایشاء</p>
<p>ترکیب عربی و عربی</p>	<p>وصیت واجبه: چیزیکه یک انسان با هوش و هوس خویش سفارش آنرا بنماید، تملیک بعد از مرگ، حق ثابت و معین که از صاحب ملکیت و جایداد برای پس ماندگان توصیه و سفارش می شود، حقوق تعیین شده و ثابت برای ورثه، البته این عمل توصیه گاهی کتبی می باشد و گاهی شفاهی.</p> <p>ولی الله ملکزی</p>	<p>وصیت واجبه</p>
<p>عربی</p>	<p>الف- صحاح- کلمه جمع عربی بوده و مفرد آن صحیح می باشد. مجموعه شش کتاب صحیح احادیث پیامبر اسلام (ص) که در تمام مذاهب چهارگانه اهل سنت مراجع اصلی احادیث صحیح و فقه می باشد. اینها عبارتند از: صحیح بخاری، صحیح مسلم، سنن ابن ماجه، جامع ترمذی، سنن ابو داود و سنن نسائی. ب- همچنان صحاح به معنای تندرستی و افراد تندرست نیز استعمال می شود ج- و یک قاموس بزرگ زبان عربی که شهرت زیادی دارد، نیز نامش صحاح است ولی الله ملکزی</p>	<p>صحاح</p>
<p>عربی به عربی</p>	<p>استعارات، جمع مونت بوده و مفرد آن استعاره می باشد. رمز، کنایه، اشاره، تلمیح، عاریت گرفتن یا عاریت خواستن. استعاره از عور گرفته شده که معنای درخواست عاریه دادن چیزی است، و در علم بلاغت، به کار بردن لفظی است در غیر معنای حقیقی آن که پیوند و مشابهتی بین معنای حقیقی و معنای مجازی وجود دارد.</p> <p>ولی الله ملکزی</p>	<p>استعارات</p>

د پانو شمیره: له 3 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپکنی د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

طالبانيزه	طالبانيزه: انداختن نظام فعلي در قالب طالبان، ساختار حکومت و جامعه در پرتو افکار طالبان، ترميم قوانين و دساتير دولت وفق خواسته های طالبان، قبول امارت طالبان و نظريات سياسي و عقيدتي شان ولی الله ملکزی	ترکیب دری و عربی
-----------	---	---------------------

د پانو شمیره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ